

tremendum mysterium non sine timore et horrore perficiendum appropinquas. Humilia te igitur quantum potes, et recordare quid acciderit Ozae; tum ea Christi verba tibi ad aurem dici existima: *Ecce appropinquat hora, et Filius hominis tradetur in manus peccatoris*. Considera te hic Christi personam gerere, totumque hominem internum et externum ad eius maiestatem et sanctitatem compone; et cura ne quid sit in te dissonum à persona quam sustines.

Haec verba, *Qui pridie quam pateretur*, proferuntur historicè et recitativè, ut inspicias et facias secundum exemplar quod tibi à Christo Domino monstratum est. Cum dicis: *Aceperit panem in sanctas ac venerabiles manus suas*, considerabis quàm purae debeant esse manus, quae tantum pignus attrahant, et hinc disces hoc opus esse divinae omnipotentiae. Cum oculos in coelum elevas, illuc transferes universas animae vires et cogitationes. Cum dicis: *Gratias agens*, gratias item ages ob huius sanctissimi Sacramenti institutionem. Verba consecrationis prolaturus, considera te ea formaliter et enuntiativè proferre in persona Christi. Ipsis autem prolatis, penetra oculis fidei id quod latet sub speciebus sacramentalibus: tum genua flectens, aspice iisdem oculis fidei exercitum Angelorum te circumdantem, et cum illis adeo profundâ reverentiâ Christum adora, ut cor tuum usque ad abyssum humilies. Ad elevationem, Christum in cruce exaltatum contemplare, et ora, ut omnia trahat ad se ipsum. Varios etiam virtutum actus, eosque intensissimos elicies, nunc hos, nunc illos, fidei, spei, amoris, adorationis, humilitatis, et similium, mente dicendo: *Iesu, Fili Dei, miserere mei, Dominus meus et Deus meus. Amo te, Deus meus, et adoro toto corde affectu*. Poteris etiam renovare intentionem pro quo celebras, et sacrum offerre secundum quatuor fines. Specialiter verò cum calicem elevas, memor eris cum sensu doloris et lacrymis sanguinem Christi pro te effusum fuisse, et à te saepe contemptum; ipsumque adorabis veluti in compensationem praeteritorum contemptuum. Sanctus Petrus martyr in calicis elevatione gratiam petebat marty-

rii, et obtinuit; tu adversitatum incruentum martyrium postulabis.

Ad illa verba, *Haec quotiescumque feceritis*, passionis et mortis Christi recordaberis, quam consecratio panis à consecratione vini seiuncta repraesentat. Et quia peractâ consecratione, statim adsunt sancti Angeli, et perseverant venerabundi, donec sacrificium sit consummatum, tu horum reverentiam aemulare. Nam si coelum est ubi est Deus, coelum sine dubio efficitur sacrum altare in quo tantum peragis mysterium, tuque admirabili summi boni participatione quodammodo deificaris. Quoties verò hostiam tanges aut calicem, Christum complectere, et cordi tuo astringe omni possibili amoris affectu.

Post consecrationem sequitur oratio, *Unde et memores*, quâ Christi passionem, resurrectionem et gloriosam ascensionem commemoras, quibus mysteriis excitatur fides, spes roboratur. Sperare enim debes per merita tam beatae passionis, è qua omnis beatitudo nostra promanat, te aliquando participem futurum resurrectionis, et ascensionis in coelum, ac gloriae sempiternae. Nec nudam solummodo offers mysteriorum commemorationem, sed simul cum hostia pura, sancta et immaculata, corpore scilicet et sanguine Christi; licet enim propter species sacramentales panem adhuc nomines, non tamen panem qui prius erat, sed *panem vitae aeternae, et calicem salutis perpetuae*. Elicies autem actus gaudii propter Christi glorificationem; et cum dicis: *Supra quae propitio ac sereno vultu*, offeres Deo omnia antiqua sacrificia.

Cum inclinatus Deum rogas ut sacrificium perferri iubeat in sublime altare suum per manus sancti Angeli sui, ad summam interiorem humilitatem te excitabis, et ipsos beatissimos spiritus orabis, ac nominatim sanctum Michaëlem, ut opem tibi ferant. Cum dicis: *Omni benedictione et gratiâ repleamur*, ingens desiderium elicies consequendi ex meritis Christi omnia possibilis dona, quibus maximè possis Deum glorificare. In *Memento* mortuorum, orabis primò pro consanguineis;

tum pro eis qui tibi causa fuerunt alicuius crucis, seu molestiae; deinde pro benefactoribus; postea pro aliquo recenter mortuo, aut specialiter commendato; demum pro iis qui neminem habent cuius suffragiis nominatim iuventur.

In illa oratione, *Nobis quoque peccatoribus*, agnosce te peccatorem esse circumdatum infirmitate, et time; licet enim nihil tibi conscius sis, non tamen in hoc iustificatus es. Spem igitur erige ob multitudinem miserationum Dei, et magno animi ardore partem aliquam et societatem cum Sanctis tibi donari humillimè pete, atque in eorum consortium admitti, optando eximiam vitae sanctitatem pro maiori Dei gloria, in Christo Iesu Domino nostro. *Per quem*, ais consequenter, *haec omnia, Domine, semper bona*, panem scilicet et vinum, *creas*, quia per ipsum omnia facta sunt; *sanctificas*, cum in prima oblatione sacrificio sunt destinata; *vivificas*, mediante transsubstantiatione; *benedicis*, quia per haec Sacramenta copiosam acquirimus gratiam; *et praestas nobis*, in cibum et redemptionem. Porro haec verba valdè ferventer pronuntiabis, itemque sequentia, quia per Christum, cum Christo et in Christo est *Deo Patri omnipotenti omnis honor et gloria*. Hic autem gratulari poteris toti sanctissimae Trinitati gloriam quam habet per Christum; et dum tenes hostiam super calicem, offeres sanctissimam Eucharistiam, quam sub utraque specie in manibus habes, in laudem et gloriam Dei, pro omnibus beneficiis, in expiationem culparum, et pro omnium bonorum impetratione.

§ IX. *De Oratione Dominica usque ad Communionem.*

Absolute Canone, iam te ad Communionem praeparare debes, facto initio ab Oratione Dominica, quam cum tremore et filiali erga Deum affectu recitabis, oculis in Sacramentum intentis, quia Christus simul cum Patre preces tuas audit et exaudit. Septem sunt eius petitiones, in quibus summam continentur res omnes à Deo petendae, et pro quarum impetratione hoc sacrificium offertur. In prima petitione desiderium excitabis eximiae

tuae et aliorum sanctitatis, ut gloria Dei augeatur, ut ab omnibus ametur et timeatur, eiusque sanctitas, bonitas, sapientia ubique innoscat. In secunda, optabis Deum in tua et caeterorum voluntate regnare, simulque petes ad regnum illius feliciter pervenire. In tertia, rogaris ut omnes homines sic Deo serviant et obediant in terris, sicut ei ab Angelis servitur in coelis, nunquam peccando, et quae illi grata sunt semper ferventissimè faciendo. In quarta, panem tuum *supersubstantialem*, corpus nempe Domini, panem Verbi divini, necnon omnia necessaria pro victu, vestitu caeterisque temporalibus postulabis. In quinto, imploratà Dei liberalitate pro alimentis, eiusdem clementiam pro remissione peccatorum deprecaberis, elicitò actu contritionis, et sinceræ dilectionis omnium inimicorum et aliorum qui tibi causa fuerunt alicuius molestiae, purè illos amando propter Deum. In sexta, diffidens de propriis viribus, et timens malitiam et inconstantiam tuam, petes à Deo ut te praeservet à tentationibus, ne fortè in eas inductus, ab eius gratia et amicitia excidas. In septima, à malis culpaee et poenae liberari precaberis, atque ab omnibus adversitatibus quas diabolus et mundus contra te moliantur.

Haec postrema petitio fusiùs explicatur in sequenti oratione, *Libera nos, quaesumus Domine*, in qua mala enumerantur à quibus postulas liberari, praeterita scilicet, praesentia et futura. Mala autem praeterita sunt peccata de quibus scriptum est: *Fili, peccasti! Ne adicias iterum, sed de pristinis deprecare, ut tibi dimittantur*. Praesentia sunt quotidiana peccata, et aliae calamitates. Futura sunt tentationes et aliae imminentes miseriae quae sine speciali Dei adiutorio vitari non possunt. Ad haec impetranda opem flagitas beatæ Virginis, sanctorumque apostolorum Petri, Pauli et Andree, et omnium Sanctorum: et signans te signo crucis, pacem petis quam Christus nobis suâ passione promeruit.

Sequitur fractio hostiae in tres partes, quarum unam dum calici immittis, intimam cum Deo unionem postulabis. Pacem populo annuntians, triplicem cunctis pa-

cem desiderabis: pacem scilicet uniuscuiusque cum Deo, quae in eius gratia et amicitia consistit; pacem cum seipso, quae in concordia appetitûs cum recta ratione sita est, ut quod ista dicat, ille exequatur; pacem cum proximo suo, ut nemo alteri praebeat offensae occasionem, sed omnes potiùs christianae caritatis officii sibi devinciat.

Ad primum *Agnus Dei*, elicito actu fidei erga Christum ibi praesentem, qui est verè Agnus Dei pro nobis in cruce immolatus, liberari et praeservari petes ab omnibus miseris spiritualibus, quales sunt habitus pravi, tepiditas in obsequio Dei, inconstantia in benè coeptis. Ad secundum, liberari item et praeservari petes à miseris temporalibus, à peste, fame, bello, morbis et persecutionibus, quatenus à servitio et cultu pacifico Dei nos impediunt. Ad tertium, pacem postulabis, quam parit bona conscientia, dominium sui, omniumque rerum creaturarum contemptus.

§ X. De Communionem.

Rectè Psalmographus de Domino loquens, dixit: *Et factus est in pace locus eius*; et Apostolus etiam ait: *Pacem habete, et Deus pacis et dilectionis erit vobiscum*. Non ergo mirari debes, si saepius repetitâ imploratione, docet Ecclesia proximè ante Communionem, pacem à Deo petere, quae et omnia bona in se complectitur, et dignum Altissimo praeparat habitaculum. Hanc petitionem continet prima ex tribus orationibus quae Communioni praemittuntur; post quam in secunda remissionem postulas peccatorum et donum perseverantiae. Tertia verò timorem in te excitat, ne Panis vitae et potus aeternae salutis proveniat tibi in iudicium et condemnationem: sed mox fiduciam concipies, sperans ut meritis Christi tibi prosit ad tutamentum mentis et corporis, et ad medelam percipiendam. Tum genuflexus Deum adorabis, ardentissimum concipiens desiderium ipsum in Sacramento suscipiendi, cum versiculum illum profers: *Panem coelestem accipiam, et nomen Domini invocabo*.

Cùm dicis, *Domine, non sum dignus*, confitere indignitatem tuam, sed simul agnosce Dei omnipotentiam et misericordiam sequentibus verbis, *Sed tantùm dic verbo, et sanabitur anima mea*. Te autem indignum fateberis, primò, propter peccata tua; secundò, ob vilitatem naturae tuae; tertio, quia ex te nihil es, nihil habes, nihil potes.

Ante Communionem subsiste aliquantulum¹, et praecipuarum virtutum, humilitatis, fidei, spei, caritatis, contritionis, abnegationis et adorationis actus breviter elice, quos sequenti vel simili modo formabis. Quamvis autem longiusculi videantur, si tamen memoriae benè impressos habueris, fient tibi ex ipso usu et agilitate à Deo tributa adeo familiares, ut quasi in instanti eos mente depromas.

Ita est, Domine Iesu, indignissimus sum, quia omnibus peccatoribus, et ipsis damnatis deterior sum, indignus omni bono, et dignus omni malo. Fretus tamen pietate et misericordiâ tuâ infinitâ, te sumere praesumo. Credo, Domine, quidquid credit à te edocta sancta Romana Ecclesia; et quidquid illa damnat, ego pariter damno et anathematizo. Spero à te, et peto omnia auxilia necessaria pro consequenda mea perfectione et salute aeterna, tuis infinitis meritis, et Sanctorum tuorum opitulationi ac communioni innixus. Gaudeo et exulto de omni bono et gloria tua, eiusque propagationem quam maximam desidero. Omnia peccata mea quantum possum detestor propter te, paratus pro iis plenissimè in hac vita satisfacere, ut anima mea purissimum tuae Maiestatis habitaculum semper sit. Parco omnibus qui me aliquâ molestiâ affecerunt, aut dein-

¹ Haec è Tractatu card. Bona deprompta sunt. Sed auctores plurimi, qui de Rubricis scitè scripserunt, negant tales actus eliciendos esse; hoc nixi fundamento, quod nulli actus privatae devotionis debeant permisceri cum publicis religionis actibus, nisi ubi permittuntur. In Rubricis verò, meditatio praescribitur tantum post communionem, non ante. (Vide Merati, in Rub. Miss. p. 2, t. 10, 4).

ceps afficient, et eos propter te sincerè amo. Offero me ad omnia mala poenae iuxta beneplacitum tuum toleranda, renuntians voluntati, iudicio, amoris proprio, ac libertati, neque tibi resignans cum omnimoda indifferentia. Te denique summum bonum meum suppliciter adoro, et precor per illam amaritudinem quam sustinisti pro me in cruce, maximè in illa hora quando anima tua egressa est de corpore tuo, ut miseraris animae meae in egressu suo.

Haec postrema verba addita sunt, ut impetres bonam mortem; et cum ea dicis, Christi corpus sumere intendes per modum Viatici, si ipsà die te mori contingat.

Sumpturus sanguinem, considera te nihil habere quo dignè possis pro Christi corpore quod sumpsisti gratias agere; et ideo parvis valoris sanguinem offerens, dices magno spiritu verba illa: *Quid retribuam Domino, cum sequentibus orationibus quae, sumpto sanguine, dici debent.*

Quia verò post Communionem aliqua mora intercedit, dum abluitur calix, complicatur corporale, extenditur velum, eà durante, eos affectus breviter et ferventer elicies, qui magnis principibus exhiberi solent, cum alicuius domum dignantur invisere. 1.º Itaque tantum hospitium adorabis in eius divinitate et humanitate. 2.º Gratias ages, quòd ad te tam indignum venire dignatus sit, et pro aliis beneficiis generalibus et particularibus. 3.º Splendidè eum tractabis, praebendo illi omnia quae à te desiderat, detestando scilicet omnia peccata, renovando vota et bona proposita, proponendo ab iis abstinere quae illi displicent, et facere semper quod meliùs est; offerendo te paratum ad omnem crucem et molestiam. 4.º Petes à tanto Rege, qui omnia potest, quidquid tibi et aliis, vivis et defunctis, est necessarium.

§ XI. *De postrema parte missae, usque ad finem.*

Peracta communiione, sequitur gratiarum actio, quae est ultima missae pars, incipiens à versiculo qui *Communio* dicitur, eò quòd olim caneretur, dum populus

communicaret. Sequentes autem orationes, non solum gratiarum actionem continent, sed etiam postulationem, ut dona accepta in te permaneant, et maius quotidie sumant incrementum. Tum dimittitur populus, et dum ille respondet, *Deo gratias*, iterum gratias ages Deo. Ad orationem, *Placeat tibi*, rursus offeres sacrificium purissima intentione, et cum omni desiderio triumphantis ac militantis Ecclesiae, prout ipsa verba sonant. Deinde populo benedicens, uberem à Deo omnibus fidelibus benedictionem, omniumque coelestium gratiarum abundantiam ex animo precaberis, ut nunc in via, postea in patria, sanctissimam Trinitatem omnes glorificent.

Leges demum in fine initium Evangelii secundum Ioannem cum reverentia et affectu gratitudinis pro beneficio incarnationis et vocationis ad fidem, et cum desiderio gloriae Dei, ut ab omnibus agnoscat et glorificetur. Sanctus Augustinus, ut gravissimi auctores testantur, hoc Evangelium aureis litteris conscribendum, et per omnes ecclesias in loco eminenti proponendum esse dicebat. Idem antiqui christiani tanti faciebant, ut plerique collo appensum ferrent, tanquam alterum christianae fidei symbolum, ac veluti amuletum contra daemonum vexationes. In prima eius Evangelii parte agnosces quantus sit hospes quem sub panis et vini velamine latentem suscepisti, nempe Verbum aeternum, per quod omnia facta sunt, Filius Dei, Patri consubstantialis, hominum lux et vita, per quem et in quo omnes vivunt et illuminantur. Expendes deinde, ne forte ad te pertineant verba quae sequuntur: *Lux in tenebris lucet, et tenebrae eam non comprehenderunt.* Sicut enim homini caeco praesens est sol, sed ipse soli absens est; sic homines terrenis affectibus veluti tenebris obvoluti, intimam Dei lucem non vident, nec ab ea illuminantur. Haec etiam verba ponderabis: *In mundo erat, et mundus eum non cognovit: in propria venit, et sui eum non receperunt;* ne et haec forsitan in te locum habeant: quod ne contingat, Deum precaberis et timebis. In ultimis denique verbis attendes quod dicitur: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri, et hoc in te adim-*

pleri rogabis; et quia Verbum divinum plenum est gratiae et veritatis, ex hac plenitudine ubertim haurire satages quidquid tibi ad salutem et perfectionem est necessarium.

ARTICULUS III.

Quid praestare debeat Sacerdos post missae celebrationem.

Peracta missâ aut communione, permagni refert noscere uti illo tempore quo apud nos demoratur Christus, et tanti hospitis praesentiâ frui. Neque enim tempus, ad negotia salutis agenda, magis opportunum nobis advenire potest, quàm cum ipsum penes et intra nos habemus salutis auctorem. « Oportet igitur (ait pius Imitationis Christi auctor ¹) ut non solum praepares te ad devotionem ante Communionem, sed ut etiam te sollicitè conserves in ea post Sacramenti perceptionem; nec minor custodia post exigitur, quàm devota praeparatio priùs; nam bona postmodum custodia, optima iterum est praeparatio ad maiorem gratiam: ex eo quippe redditur quis valdè indispositus, si statim fuerit ad exteriora nimis effusus.»

Ex te ipso disce quid facto sit opus: si quispiam te invitasset, sed domo iam exceptum, mox, quasi taedio consortii tui affectus, te desereret, ad ludicra et inania quaeque sese convertens, nulloque familiari colloquio aut benevolentiae et humanitatis obsequio tecum agere dignatus; nonne illi inurbanitatem istam et contemptum crimini verteres, ac huiusmodi amicum, utpote parum officii sui memorem, dedignereris? Vide itaque quid de iis dicendum qui, Deo in domum suam recepto, mox illi dorsum obvertunt, et abscedunt, nec curant cum eo paulisper conversari. Quidnam hoc est, nisi talem tantumque vilipendere hospitem, imò illum graviter offendere? maximè cum is sit hospes qui in domum tuam venit, non ut reficiatur à te, sed ipse te reficiat.

¹ Lib. IV, cap. 12.

Quid ergo sic properas? Quid quaeris praeter Deum tuum? Plus ille te docebit, quàm omnes libri; plus delectabit, quàm omnes amici; plura praestabit commoda, quàm omnes mundi artes, honores, opes et scientiae.

1.º Cantico igitur trium Puerorum absoluto, quo ad gratias Deo pro tanto beneficio persolvendas, omnes debuisti creaturas invitare ardentissimo affectu et flagrantissimâ devotione, cave ab inanibus hominum colloquiis; in locum ab omni strepitu, et distractione remotum te recipe, mane in secreto, ac suavissimo frueri hospite tuo; illum in interius cordis tui cubiculum, et clauso ostio, caeterisque cogitationibus exclusis, illi soli vacare stude, nec ab eo discedas, donec ipse benedixerit tibi: his etenim pretiosis horae momentis, larga vel tenuis fieri debet in animam tuam donorum coelestium effusio, pro modulo caritatis, affectuum et desideriorum tuorum, animique tui gratæ significationis. Sicuti namque ingratus animus fontem divinae largitatis exsiccat, ita et grata donorum eius memoria torrentem aperit spirituum benedictionum.

2.º Dilata itaque cor tuum, et implebit illud bonorum omnium Largitor; aperi os tuum, et attrahes in te Spiritum Sanctum; prout coelestis illius aura afflaverit, vel audi quid loquatur in te Dominus Deus tuus, vel cum eo tua commiscere colloquia ne formides; *non enim habet amaritudinem conversatio illius, nec taedium convictus illius, sed laetitiam et gaudium* ¹.

3.º Perfectissimos diversarum virtutum actus elicies, Christum adorabis, non tantum ut in throno gloriae suae residentem in coelis, sed ut intima cordis tui penetralia inhabitantem; omnes animae tuae facultates, omnia corporis tui membra, sensus et organa, summo pietatis affectu illi subiicies, adeo ut in eius honorem et obsequium cedant.

4.º Firmâ fide credes, et confiteberis tantum hospitem in vili pectoris tui tugurio receptum, et sub exiguis Sacramenti speciebus delitescentem, esse verè Deum et

¹ Sap. viii, 16.

hominem, Deum ab aeterno per omnia Patri aequalem et consubstantialem; hominem in tempore operante supremi Numinis virtute, cuius divinitati et humanitati ea omnia competunt, quae credit et docet Ecclesia.

5.º Cùm in ipso omnium honorum pignus habeas, ipsius meritis omnia, quibus indiges, dona sperabis et gratiae et gloriae, imò et naturae, in quantum ad salutem tibi sunt profutura, certò confisus illum promissis suis non defuturum, modò partes tuas expleveris.

6.º Quia verè amore compensatur, et ipse ineffabili et infinità te prosecutus est caritate, nihil non tentabis, ut eum toto corde, totà mente, totisque viribus diligas; gaudebisque quàm maximè quòd ipsius dotes et attributa tantae sunt excellentiae, ut nonnisi à seipso possint ex aequo percipi.

7.º Infinitam Redemptoris mundi mirare benignitatem, et illam humilitatis abyssum, quàm in hoc sanctissimo se abscondit Sacramento, ut sui ipsius omniumque quibus affluit honorum te faceret participem. Humiliare igitur in conspectu Dei tui, attentis peccatis quibus deliquisti, praesenti teporis, in quo versaris, statu excelsoque virtutum apice ad quem tendere debueas, à quo tamen longo dissides intervallo.

8.º In profundo nihili tui demissus, humiliter agnosce nihil quidpiam penes te esse, quo pro tanto beneficio grates Deo persolvas, adeoque tenuitatis et indigentiae tuae tibi ipsi conscius, beatissimam Virginem, sanctos Angelos, et omnes coelites in subsidium adhibe tuae paupertatis, invitando eos ad magnificandum Dominum tecum, et ad exaltandum uno consensu nomen illius.

9.º Quoniam verò nec intensissimi omnium coelestium religiosi actus eius sunt dignitatis et valoris, ut tantam Dei erga te munificentiam valeant compensare; ipsum Dei et hominum mediatorem Iesum Christum deprecare, ut sibi vice tuà et intra te satisfacere dignetur, omnesque acceptet vitae suae labores et angustias, omnia mortis suae opprobria et tormenta, omnem denique gloriae suae celsitudinem et excellentiam, in dignam pro gratia tibi praestita gratulationem.

10.º Ad pedes Domini, cum summo doloris et amoris sensu, provolutus, ignosci tibi suppliciter exora, omnes anteaetae vitae tuae iniquitates, omnem torporem et negligentiam, omnemque segnitiam et ignaviam, quibus in exsequendis muneribus tuis, et in prosecutione virtutum praepediris; quod quidem ut assequaris, tuas cum ipsius meritis consociabis satisfactiones.

11.º Peramanter etiam cum ipso conquerere, de quotidianis tuis excessibus, animaeque tuae languoribus et miseriis; ingemisce et dolo, quòd cùm ipse sit qui venerit ignem mittere in terram, nihilque tanto perè velit quàm ut accendatur, coneretur tamen gelu peccata habeas, et ad ardorem huius splendidissimi solis non liquefias. Roga cum ut perlustret cor tuum et omnia interiora tua, virtusque de eo exeat ad sanandum et vivificandum quidquid morbidum et vitiosum in te reperit.

12.º Aperi ei totum cor tuum eà, quae congruit amico inter et amicum, filium et patrem, confidentià, cùm ipse horum omnium partes, tui causà, sustineat. Omnes igitur anxietates tuas et aerumnas, omnes calamitates et angustias, quidquid denique ad salutem tum animae tum corporis conferre valet, illi fidenter expones, certò persuasus eum tibi non defuturum, neque enim amare potest et deserere.

13.º Cùm eo potissimum fine sanctissimum istud Sacramentum sit institutum, ut omnes qui huius fuerint participes, in Iesum transformentur: *Qui manducat me*, inquit, *et ipse vivet propter me*¹, per nimiam illam caritatem quàm te dilexit, obsecra eum et obtestare, ut omnes virtutes, et omnia, quibus ditatur, spiritualia dona in te transfundat, et fiat invicem perfecta studiorum, consiliorum, voluntatumque communio, adeo ut quòd vivas, jam non vivas ipse, vivat verò in te Christus.

14.º Omnia vitae tuae momenta, sed extremum imprimis spiritum tuum illi commenda, eximumque istud efflagita perseverantiae donum, quo caetera dona cumu-

¹ Ioann. vi, 58.

lantur, ut moriatur anima tua morte iustorum, et fiant novissima tua illorum similia.

13.º Nec verò propriis tuis ita intendendum est commodis, ut et aliorum obliviscaris pro quibus orandum tibi incumbit; sacerdotis est plorare inter vestibulum et altare, et pro omnibus quibus gravatur populus necessitatibus Dominum deprecari. Supplex nimirum à Deo deposces, ut sanctissimam Ecclesiam, omnium fidelium matrem, exaltare et amplificare dignetur; ut ad istius almae matris sinum omnes errantes haeretici schismaticive revocentur; omnesque infideles, in regione umbrae mortis sedentes, illuminentur; Dominum exorabis ut pastores Ecclesiae regat et tueatur; principibus christianis pacem donet et concordiam; peccatoribus veram cordis conversionem et remissionem, iustisque profectum concedat et perseverantiam; ut omnes propinquos, benefactores, amicos tuos, imo et adversantes tibi, vel eos qui te aliquando molestiâ affecerunt, vultu sereno et acceptabili respiciat; omnibusque fidelibus defunctis lucem aeternam et requiem indulgeat.

His vel similibus exercitiis, prout religio tibi suggererit, peractis, cor tuum et sensus externos omni custodia conservare satages, crebrisque per diem piis affectibus, ne tanti memoriâ beneficii dilabatur, summam Dei erga te dignationem compensare conaberis. Cùm autem ea sit humani ingenii conditio, ut illi pretiosiora quaeque ex usu vilescant et taedium afferant, ne, repetitis semper iisdem actibus, fervor languescat caritatis, subficiantur tibi infrà nonnullae meditationes, et variae precandi formulae, quibus huic malo obviare possis.

ARTICULUS IV.

Praxis celebrandi, cùm quis prolixius orare non potest.

§ I. De praeparatione.

Quamvis humana negotia divinis functionibus nullo modo aequari, nedum praeferrì debeant; quia tamen sunt aliqui sacerdotes publicis utilitatibus inservientes,

qui necessariis et inevitabilibus occupationibus ita aliquando detinentur, ut prolixius orare nequeant; brevem illis et expeditam praxim proponerè necessarium duximus, quâ uti possint, cùm celebrare voluerint, ne minùs dignè divinum sacrificium offerentes, eius fructibus priventur. Haec autem tria tempora complectitur: id quod missam antecedit, id quo perficitur, et quod proximè subsequitur.

Ante missam praemittenda preparatio duplex, remota et proxima. Pro remota, haec servanda: Vespere praecedenti cogitet se die crastina hostiam salutarem omnipotenti Deo oblaturum, eique cogitationi indormiat. Addat brevem aliquem affectum reverentiae, amoris et desiderii. Sequenti die in eadem cogitatione et affectu evigilet; caveatque diligenter, ne animus ita se negotiis immergat, et ad externa dilabatur, ut, cùm tempus celebrandi advenerit, ad se revocari et recolligi non possit. Proximè ante sacrum, terrenis omnibus cogitationibus abiectis, omnique sepositâ rerum agendarum sollicitudine, mentem erigat ad coelestia. Perpendat quâ devotione se sentiat ad celebrandum incitari, quo fine moveatur. Conscientiam excutiat: et si aliquam ei maculam inesse deprehenderit, sacramentali confessione eluat cum intimo doloris sensu, et firmo proposito emendationis. Tum breve aliquod tempus sumat, quo fidem mysterii excitet, caritatem accendat, passionem Domini commemoret, dirigat intentionem, et Dei opem sibi et aliis flagitet. Auxilium quoque beatæ Virginis et Sanctorum ferventer et humiliter implorabit. Horum actuum et affectuum formulas infrà describemus quas sibi quisque in brevissimas aspirationes redigere poterit, pro suo captu et devotione.

§ II. De Celebratione.

Missae celebrationi tres comites adiunget, reverentiam, attentionem et devotionem. Reverentia omnes motus exteriores componit, ut modestè graviterque fiant, praescriptis caeremoniis exactissimè servatis, sumâque

adhibitâ humilitate, quae omnino necessaria est hostiam immaculatam offerenti in conspectu Dei et Angelorum. Attentio mentem coërcet, et iis quae aguntur affigit, ne ad alia defluat et evagetur. Devotio voluntatem inflammat, ne languidè et ex consuetudine sacris operetur, sed cum ingenti fervore, solertique studio Deum placandi et colendi.

Quia verò animus parum tenax recti facilè distrahitur, quibusdam quasi vinculis adstringi debet et in se retineri, qualia sunt suprâ proposita, cap. 2, art. 2, § 1, quae, ut ibidem notatum est, brevitati missae nullum afferant impedimentum. Sunt etiam aliqui, qui in septem veluti stationes missam partiuntur, ut in singulis congruos excoitent affectus, et renovent attentionem. Prima dicitur *contritionis*, quae ante gradus altaris peragitur, ubi sacerdos tanquam reus se summi Iudicis tribunalì corde contrito praesentat et generali confessione noxas expiat. Secunda, *glorificationis*, quae missae introitu, Angelorum cantico, et reliquis usque ad Epistolam continetur. Tertia, *doctrinae*, sive instructionis, quae Epistolam et Evangelium complectitur, monita scilicet salutis à Prophetis, ab Apostolis, et ab ipso Christo nobis tradita, et cum ingenti reverentia suscipienda. Quarta, *fidei*, quae Symbolo absolvitur. Quinta, *oblationis*, hostiae salutaris: oblationem continens, omniumque fidelium, pro quibus oramus et offerimus, commemorationem. Sexta, *Communionis*, ab illis verbis, *Communicantes*, usque ad postcommunionem, quâ sacerdotis animus in sublime erigitur, variisque affectibus ad divinam unionem, quae Communionem peragitur, se disponit. Septima, *gratiarum actionis*, à postcommunionem usque ad finem. Porrò in singulis stationibus varii affectus excitari possunt, raptim quidem et breviter; sed breviter intensio affectûs atque ardor devotionis compensabunt.

§ III. De Gratiarum Actione.

Quatuor post missam praestanda sunt, quorum primum et praecipuum est gratiarum actio; secundum, oblatio; tertium, petitio; quartum, propositum dignè coram Deo ambulandi. Gratiarum actio quantò exactiùs fiet, tantò erit copiosior oblatis sacrificiî fructus. Sicut enim ingratitude fontem divinae largitatis exsiccat, ita gratitudo torrentem aperit coelestium benedictionum. Potest autem hic affectus multis et variis modis excitari, quos unctio suggeret, et ingeniosa pietas excogitabit. Hoc unum est, quod à nobis expectat Deus, ut grati simus et memores beneficiorum eius. Sequitur oblatio, quâ par pari Deo reddere sacerdos potest, Filium eius unigenitum et consubstantialem ei offerendo. Seipsum quoque offeret Patri et Christo holocaustum acceptabile in odorem suavitatis: et quò gratior sit oblatio, merita ei addet beatæ Virginis et omnium Sanctorum, ac ipsius Christi, qui est salus, redemptio, et tota fiducia nostra. Quia verò cum Filio omnia nobis Pater donavit, ipsum pro suis et aliorum necessitatibus humiliter et ferventer deprecabitur. Horum actuum formula in promptu habenda erit, potestque ex his excerpti, quae infrâ describentur. Tandem concludet efficaci proposito eundi de virtute in virtutem in conspectu Dei, donec ad apicem christianæ perfectionis perveniat. Amen.

ADDITAMENTUM DE SACRA COMMUNIONE

in gratiam ministrorum inferiorum, quibus exhibetur eximius modus communicandi cuiusdam Virginis sanctissimae, editus à Nicolao Sfondrato, episcopo Cremonensi, postea papa Gregorio XIV.

Octavo quoque die communicare soleo, et quaedam ante, quaedam post, quaedam in ipsa communionem facito.

Primò. Ante Communionem, me in hunc modum dispono: pridie conscientiam excutio, humiliter confiteor, et doleo ex corde de peccatis totâ hebdomadâ com-

missis. Poenitentiam à sacerdote iniunctam expleo, eique aliam adiungo, ut flagellationem; et dum ieiunare non licet, parcìus saltem comedo et bibo.

Mane sequenti, diutius solitò, mente oro, et tam reverenter quàm possum gratiam à Deo peto benè communicandi, simulque ut me talem efficiat qualis esse debet qui tantam recipit Maiestatem; cor etiam meum suo divino amore inflammet, ut eius participatio Sacramenti cum in me habeat effectum quem in eorum cordibus consequitur qui piè ad illum accedunt.

Deinde considero quàm magna res sit in se recipere *Christum Domini*; perpendo illum esse quem reverenter adorant Angeli, quem desiderarunt Prophetæ, amârunt Apostoli, imitati sunt Martyres, uno verbo quem omnes Sancti stitierunt et unicè coluerunt.

Hâc cogitatione commotâ, studeo animam meam amplius accendere, ex duabus considerationibus, una de præstantia et utilitate sanctissimi Sacramenti; altera de mea ipsius necessitate et indigentia.

Secundò. Dum iamiam communicandum est, quinque perago.

1.º Omnes invito Sanctos, et maximè beatam Virginem ac dilectos Patrônos, ad hoc ut pro me apud Deum intercedant; deinde, ut exornent quoque animam meam, et comitentur ad sacram mensam.

2.º Inspicio meam vilitatem et indignitatem; quàm plena sum vitiis et imperfectionibus! et deprehendendo nihil in me boni esse, totam me ad pedes divinæ misericordiae quæ compensare potest suâ gratiâ quidquid mihi deest.

3.º Conor elicere plures virtutum actus, fidei præsertim, spei, caritatis, etc.

4.º Aliquando doleo, quòd ad Communionem veniam tam parùm præparata. Aliquando Dominum rogo ut, nullâ habitâ ratione miseriarum mearum, se in domum animæ meæ recipiat. Aliquando miror et obstupesco, quòd non dedignetur apud illam ingredi, quæ toties eum abiecit, contempsit, imo causam passionis et mortis dedit! Aliquando etiam sic animæ meæ col-

loquor: *Ecce, anima mea, Dominum Deum tuum! ecce, dilectum cordis tui! Quàm felix, si eum agnoscas, ames, colas, et adducas ne à te velit discedere!*

5.º Ei repræsentò omnia peccata mea, et innumeras, quibus obnoxia sum, miserias; ardentè et humiliter eum rogo ut omnia mihi condonet, et demum me illi satisfacturam promitto.

Tertiò. Peractâ communionè, recipio me in aliquem locum secretum, ut sola cum solo Domino meo qui *sub tectum meum* verè et realiter *intrare* dignatus est, ex intimo affectu colloquar.

Et 1.º offero æterno Patri sanctissimum Filii sui sacrificium, eique repræsentò quidquid pro me passus est, quatenus *respiciendo in faciem Christi sui*, favorabilius me *aspiciat*. Gratias deinde quàm possum maximas divinæ eius Maiestatì refero, quòd *sic nos dilexerit*, ut Unigenitum suum nobis daret, et pro nostra salute traderet.

2.º Converto me ad beatam Virginem et Sanctos patrônos meos, quos enixè rogo ut dignentur supplere quod mea deest gratiarum actioni, et Deum pro me benedicere.

3.º Confugio ad Christum, eique ut medico peritissimo omnes infirmitates meas fiducialiter aperio, quibus ut misericorditer mederi velit, et alias mihi concedere gratias, quibus me indigere novit, instantè ipsum deprecor.

4.º *Statuo* coram Deo *custodire iudicia iustitiæ eius*; emendare omnia in quibus soleo delinquere, nominatim singulare aliquod vitium extirpare, et virtutem aliquam mihi magis necessariam inserere, ut semper proficiam in melius. Tum divinam bonitatem ardentè exoro, ut *hoc confirmet quod in me operata est; et quod coepit opus bonum, ipsa perficiat et solidet.*

Tandem toto illo die, studiosius cor meum custodio, cogitans in eo Dominum, tanquam in suo habitaculo, requiescere; unde omni utor modestiâ tam in loquendo, videndo, ambulando, quàm in tota externa conversatione. In mentem sæpe revoco factam communionem, per

has aut similes aspirationes : *Hodie, Domine, venisti ad me peccatricem; hodie hospitatus es in domo cordis mei; ne discedas ab ea; mane, quaeso, mecum, quoniam advesperascit*, quoniam appropinquat nox mortis, tentationis, negligentiae, etc. In aliis quoque huius diei orationibus gratias ago pro hac Domini dignatione, ad quam etiam refero omnes alias actiones meas, omnia mea bona opera, ut nempe cedant in gloriam et honorem tanti benefactoris.

PARS SECUNDA

CONTINENS

VARIAS ANTE MISSAM PRAEPARATIONES.

O veneranda sacerdotum dignitas, in quorum manibus Dei Filius, velut in utero Virginis, incarnatur! O felices sacerdotes, si sacerdotaliter vixeritis! O coeleste mysterium, quod per vos, Pater et Filius et Spiritus Sanctus tam mirabiliter operantur, sub tam ineffabili ministerio vestro, quòd uno eodemque momento idem Deus qui praesidet in coelo, in manibus vestris est in sacrificio! Coelum miratur, horrescit infernus, contremiscit diabolus, reveretur quàm plurimùm angelica celsitudo. Quid retribuam Domino (ut taceam de caeteris quae retribuit mihi), pro tam singulari dono mihi sacrificii impenso, quod est datum optimum et donum perfectum? O venerabilium sanctitudo manuum! O felix exercitium, ubi tractat Christum sacerdos Dei Filium, cuius deliciae sunt esse cum filiis hominum! O sacerdotes! attendite: maior est dignitas vobis collata, quàm Angelis, qui adorant quod vos conficitis, nec ipsi conficere possunt. O altitudo sapientiae Dei! O ineffabilis clementia Salvatoris! Quod datum non est Angelis, concessum est homini. Sacerdos hoc Sacramentum ineffabile conficit: Angelus conficienti sibi, quasi famulus assistit. O quàm venerabile, quàm gloriosum, quàm insigne fuit apud antiquos nomen sacerdotii! Sed hodie quid abiectius eo, quid vilius! O sacerdotes! Si anima cuiuslibet iusti sedes Dei est, multò magis sedes ac tem-